

його гнучкість, зумовлені єдністю автономності та залежності, порядку й хаосу, що порядок, як такий, постійний процес становлення нового відбуваються через хаос[2]. Низка таких ідей піднесена на рівень світоглядних узагальнень по новому концептуалізувала історичний поступ людства, його культурний прогрес, свободу, як неможливі в суворо упорядкованій системі координат, поза чинником випадковості та поза постійними змінами ймовірностей.

Нині ж упродовж дебатів проблеми ймовірності неодмінно, як важлива компонента, постає питання співвіднесеності ймовірнісних та динамічних законів; до того ж головна мета такого штибу обговорень проблеми здебільшого зосереджується на виявленні їх (законів) незведеної одна до одної специфіки та з'ясуванні особливостей їх взаємозв'язку. У своїх крайніх пагонах витлумачення питання зводилися до дилеми – чи можуть бути ймовірнісні закони редуковані (зведені) до динамічних, чи це – неможливо? Теоретичне виправдання й обґрунтування першої позиції неодмінно моделювало ситуацію, де ймовірнісні закони гублять власну специфіку та не можуть розглядатися науковим співтовариством як фундаментальні закони дійсності; це, власне, і мало місце за умов безроздільного панування механістичної наукової парадигми, коли випадковість оцінювалася як наслідок недосконалості пізнавальних можливостей суб'єкта. З поступом науки, особливо зі становленням квантової механіки такі погляди поступово поступалися місцем переконанню, що фундаментальні рівні буття виявляють себе через ймовірнісні закони, а суворі детермінації є лише їх граничним спрощенням чи, в кращому випадку, ідеалізацією.

Однак, ретельно проведені дослідження, спостереження та експерименти показали, що різноманітна дійсність виявляє себе в якісно відмінних типах детермінації явищ, а, відтак, зведення ймовірнісних законів до однолінійної спрямованості законів суворі детермінації – неправомірне й увіч безпідставне; понад те, була достеменно доведена об'єктивна основа таких законів, що виявляють особливу форму детермінації явищ, якісно відмінну від суворого детермінізму. З огляду на сказане слід визнати, що академічна наука та культура загалом нині переживають ситуацію переходу від універсалізації динамічних законів до переосмислення їх лише як моменту пізнання навколишнього світу, з необхідністю осягнення суттєвого статистичних законів, що надають більш довшу картину навколишньої дійсності.

Глобальні наукові перспективи опрацювання даної теми в цілому та у її системотворчих елементах вбачаються у необхідності подальшого продовження тих студій, що постали в якості філософсько-методологічної рефлексії наукового вивчення динамічного світу, що здатен до самоорганізації на різних рівнях власного існування. Адже з'ясування філософського змісту нелінійного мислення спрямоване не тільки виявленні місця та ролі останнього в сучасній методології науки, воно також передбачає власне філософську оцінку процесів становлення наукового пізнання. Студії такого гатунку дозволять збагнути закони глобального нелінійного світу в його взаємозв'язках і параметрах змінюваності та розвинути евристичні можливості ефективної орієнтації у цьому світі.

Література

1. Пригожин И. От существующего к возникающему. М., 1985. С. 16.
2. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой: Пер. с англ./ Общ. ред. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича и Ю. В. Сачкова. М.: Прогресс, 1986. 432 с.

УДК 342.8

Зубченко О.С.

кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та соціології

ОСОБЛИВОСТІ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ-2020 У ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Місцева кампанія-2020 суттєво відрізнялася від усіх попередніх виборчих перегонів та характеризувалась кількома особливостями.

По-перше, провідні електоральні актори, зокрема «Слуга народу», ОПЗЖ та «Європейська солідарність», використовували переважно загальнонаціональний порядок денний та практично не говорили про місцеві проблеми.

По-друге, зважаючи на високий розмір виборчої застави, партії таргетували вибори за ступенем пріоритетності. Найвищий «конкурс» до місцевої ради (17 суб'єктів) був у Енергодарі – місті, що має один з найбільших в області бюджетів, та де тісно переплітаються інтереси кількох впливових регіональних та всеукраїнських фінансово-промислових угруповань. Натомість найменше кандидати прагнули потрапити до Пологівської районної ради (8 партій), вірогідно, через невизначеність повноважень, бюджетної та майнової бази новостворених, укрупнених райрад.

По-третє, було відзначено суттєві відмінності між явкою міського та сільського населення. Одними із найпасивніших були жителі Запоріжжя та Мелітополя (голосувати прийшли лише по 30%). У той же час мешканці сільських територій поставилися до виконання свого громадянського обов'язку набагато

активніше (52% - у Долинській ОТГ, 50% - Берестівській та Коларівській сільських радах, 47% - у Новоолександрівській громаді).

Все це зумовило великі територіальні диспропорції у волевиявленні та, як наслідок, у підтримці різних політичних сил до обласної ради. При порівнянні даних результатів моніторингових соціологічних досліджень та результатів виборів, можна дійти висновку, що через таке «викривлене представництво» найбільше мандатів втратила партія запорізького мера Володимира Буряка «Єднання», а значно посилила свої позиції ОПЗЖ.

Як і у минулі роки, на місцевих виборах запоріжці були більш поблажливими до партій другого ешелону. Якщо на парламентських виборах-2019 п'ятивідсотковий бар'єр по області подолали лише 4 партії, то тепер місця у обласному представницькому органі отримали 7 політичних сил – «Опозиційна платформа «За життя», «Слуга народу», «Європейська солідарність», «Опозиційний блок», «Єднання» В.Буряка, «За майбутнє» та «Батьківщина». Причому розрив між лідерами та аутсайдерами істотно скоротився – з 10 до 4 разів.

У абсолютних цифрах збільшити свою підтримку на тлі суттєвого падіння електоральної активності змогла лише партія «Європейська солідарність» (з 35 до 39 тис. голосів). Натомість справжній обвал відбувся у «Слуга народу» (з 330 до 78 тис.). Незважаючи на своє перше місце, понад 50 тис. прихильників втратила ОПЗЖ.

З чим це було пов'язане і куди дрейфував колишній електорат «зеленої хвилі»? Очевидно, що абсолютна більшість цих людей, як, доречі, і проросійськи налаштованих виборців Бойко-Медведчука, лишилися дома. Адже вони не розуміють специфіки місцевих виборів, повноважень депутатів та різниці між міськвиконкомом і урядом. У той же час близько 20 тис. вчорашніх «зелених» могли перейти на бік партії «За майбутнє», а біля 30 тис. – до новоствореної партії запорізького градоначальника.

Взагалі, локальні партії відкрили ціх місцевих виборів. Окрім двох, іменних списків – В.Буряка у Запоріжжі та С.Мінька у Мелітополі, до них також можна віднести «Наш край» (тісно пов'язаний із ОПЗЖ та народними депутатами В.Кальцевим та О.Пономарьовим), «Порядок» (афілійована із металургійним комбінатом «Запоріжсталь» та Р.Ахметовим), «Нова політика» (близька до ПАТ «Моторсіч» та олігарха В.Богуслаєва). Зустрічалися і мікро-проекти (наприклад, Партія зелених, регіональна франшизу якої контролював впливовий аграрій, екс-нарпдеп В. Кривохатсько).

Найвищий та майже феноменальний результат у цьому сегменті отримала «Команда Сергія Мінька» - 43% - до Мелітопольської міської ради та 30% - до районної ради. Натомість В.Буряку не вдалося монополізувати електоральний простір Запоріжжя – 21% до міської ради та 8% - до обласної. Інші локальні партії отримали високі у різних територіях: «Нова політика» - у м. Запоріжжя, «Наш край» - на Бердянщині, «Порядок» - у Дніпрорудному, Кам'янсько-Дніпровській та Оріхівській громадах тощо.

Голосування одразу на трьох рівнях (область, район, громада) породило чимало неузгодженостей у електоральному виборі запоріжців. Широко спостерігався ефект «розколотого голосування», коли до обласної, районної та місцевої рад виборець підтримував різні політичні сили. Таку електоральну поведінку можна пояснити як з позицій теорії «стратегічного голосування» (можливо, «Слуги народу» принесли більше користі у обласній раді, а «Батьківщина» - у міській), так і використовуючи концепцію раціонального вибору (голосували за знайомі та авторитетні на територіях прізвища, обирали своїх). Причому проявлялась чітка тенденція – найбільш усталеним був електоральний корпус у ідейно-політичних антагоністів – ОПЗЖ та «ЄС», а також у партії влади. Натомість дуже мінливими були настрої виборців «Опозиційного блоку», «Нашого краю» та «За майбутнє».

При цьому система відкритих списків, що була запроваджена вперше, практично не спрацювала. Кількість депутатів, які змогли скористатися перевагами нової моделі, та піднятися у регіональному списку завдяки особистому авторитету та активній агітації, можна перелічити на пальцях двох рук.

Окрім цього, значною проблемою стало різке зростання частки недійсних бюлетенів (від 7 до 10%, від кількості виборців, що прийшли на дільниці). Це може свідчити як про нерозуміння людьми нових виборчих правил та суто механічні помилки, так і про свідомі фальсифікації. Останнє підтвердив перерахунок голосів у Широківській ОТГ Запорізького району. У поєднанні із вкрай низькою виборчою активністю все це не сприяло легітимності новообраної місцевої влади.

Таким чином, за підсумками місцевих виборів-2020 електоральне поле Запорізького краю вирізняється високою гетерогенністю. Підтвердженням цього стали двотижнева епопея із обранням очільника обласної ради, «коаліціада» у Запорізькій міськраді, штучне блокування перших сесій у низці інших рад. Місцева представницька влада в області контролюється кількома ФПГ, що розділили сфери впливу за територіями. Проте продовження реформи децентралізації, створення нових укрупнених районів, перехід від територіального до галузевого управління неминуче створять нові конфлікти, суб'єктами яких стануть і місцеві депутати та партійні організації.